

שבין הערוגות (טפח לכל ערוגה) חרב מזריעה, ולפי רב אשי אין צריך, אלא זורע שם בכיוון אחר, שאם היו הערוגות זרועות שתי, זורע הגבולות ערב.

א. לפירוש התוס' והרמב"ן, דלא כרש"י, לרבי ינאי אינו ממלא את הערוגה כולה אלא משייר חצי טפח פנוי לכל רוח, כך שעם הגבולות הפנויים יש ריוח שלשה טפחים בין ערוגה לערוגה. ולרב אשי יכול לזרוע שטח זה בכיוון שונה, כאמור.

ב. אין מועיל העיגול להיכר אלא של חמשה טפחים, ולא פחות (עפ"י ראשונים).

ג. הרמב"ן נקט בדעת רש"י שעוגל חמשה עיגולים, ובתוך כל עיגול זורע מין אחר. וכן פירש המאירי. ו'ביני ביני' היינו השטח שבין העיגולים, בו נחלקו רבי ינאי ורב אשי אם משאירו חרב או זורעו בכיוון אחר.

וכן פסק הרמב"ם (ד, טו), מעגל חמשה עיגולים, ארבעה בארבע רוחות ואחת באמצע, וגם זורע את הקרנות במינים שונים, והרי בערוגה תשעה מינים. ואם רצה זורע את השטח שבין העיגולים בכיוון אחר, כדברי רב אשי.

דף פו

קטז. א. אשה הפולטת שכבת זרע — אימתי היא טמאה ואימתי טהורה?

ב. שכבת זרע שפרשה מן האיש — עד מתי היא מטמאת?

ג. שכבת זרע של ישראל במעי בהמה — מהי לענין טומאה?

א. הפולטת שכבת זרע הראויה להיקלט ולעשות זרע (שכבת זרע) — טמאה, כדין בעל קרי. לאחר שהסריחה ואינה ראויה להזריע — טהורה. (הן האשה הפולטת הן השכבת-זרע עצמה. רמב"ם הל' שאר אבות הטומאות ה, יב.)

נחלקו תנאים מהו גבול הזמן ששוהה הזרע במעיה ונפלט, ומטמא —

לרבי אלעזר בן עזריה, הפולטת ביום השלישי לתשמיש — טהורה, ומקצת היום ככולו, הלכך אם שמשה ביום חמישי סמוך לחשכה, ופלטה בתחילת ליל שבת — טהורה, הגם שלא עברו אלא שתי עונות שלמות, ליל שישי ויומו.

לרבי ישמעאל, הפולטת ביום שלישי טמאה, ומקצת היום ככולו, כך שפעמים שהן ארבע עונות שלמות, פעמים חמש ופעמים שש עונות, (כגון שמשה בתחילת ליל רביעי, אינה טהורה אם תפלוט עד כניסת השבת).

לרבי עקיבא, לעולם צריך שיעברו חמש עונות עד שייפלט ולא יטמא, דהיינו שתי יממות ועוד יום או לילה. ושיעור חמש עונות מתחשב מעת לעת, שאם יצתה מקצת עונה ראשונה, נותנים לה מקצת עונה שישית.

לחכמים (כפי גרסתנו), לעולם צריך שש עונות.

[וכולם למדו מפרישת סיני, שנאמר היו נכנים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה; ראב"ע סבר כדעת חכמים האומרים שהפרישה היתה ביום חמישי, וטבלו לטהרתן בליל שבת, ולא חששו לפליטה שאחר כך. ושלש הדעות האחרות סוברים כרבי יוסי שפרשו ביום רביעי. לרבי ישמעאל, היו שלא פרו אלא סמוך לחשכה וטבלו מיד בכניסת שבת. לרבי עקיבא, נצטוו על הפרישה בהשכמת רביעי, והרי חמש עונות. לחכמים, פרו בהשכמת רביעי ולא טבלו עד בוקר יום השבת, הרי שש עונות].

יש מי שפסק כרבי אלעזר בן עזריה, ואנו קיימא לן כחכמים, להצריך שש עונות מעת לעת (עפ"י תרומת הדשן רמה; תשובת הרא"ש מו, א; יו"ד קצו, יא — לענין מנין הימים שצריכה להמתין עד התחלת ספירת שבעה נקיים, שהמשמשת במוצאי שבת מתחילה לספור שבעה נקיים רק ביום חמישי, כי אם תפלוט בליל רביעי (קודם לשעת שימושה במוצ"ש), הלא היא עומדת בתוך עונה שישית וסותרת). והרמב"ם (אבות הטומאות ה, יא—יב ובפירוש המשנה) פסק שלאחר שלש עונות טהורה (כן גרסתו בדברי חכמים שבברייתא השניה, והיא דעת רבי אלעזר בן עזריה. וכן הביא הר"ה מהירושלמי. וע"ע חו"א יו"ד צג, ז).

נסתפקו בגמרא בשכבת זרע של ישראל במעי כותית — עד מתי תטמא בפליטתה, שמא אינה מסרחת בשלשה ימים, שטבע גופן שונה מטבעו של גוף ישראל. והעלו ב'תיקו'. ונראים הדברים לטהר לאחר שלשה ימים (מאירי).

ב. שכבת זרע שפרשה מן האיש — אמר רב חסדא: טמאה כל זמן שהיא לחה. לפי פרוש רבנו חננאל ורבנו תם, מדובר בזכר שנרבע ופלט זרע. [אבל בראיית קרי, לא הוצרך רב חסדא לומר, שהרי משנה היא במסכת נדה]. ומהרמב"ן משמע שחולק על דין זה.

ג. שכבת זרע של ישראל במעי בהמה, נסתפקו בכמה היא מסרחת, לפי שאין לה פרוודור כלאשה, והרוח שולט בה.

דפים פו — פז

- ק"ז. א. כמה זמן קודם מתן תורה הוצרכו ישראל לפרוש מנשותיהם?
ב. באיזה תאריך ובאיזה יום בשבוע ניתנה תורה לישראל?
ג. מהו סדר המאורעות מעת מסע בני ישראל מרפידיים עד למעמד הר סיני?
ד. כמה חדשים מלאים וחסרים היו בשנה הראשונה ליציאת מצרים?
א. נחלקו חכמים ורבי יוסי (ושאר תנאים), האם נצטוו ישראל לפרוש מן האשה ביום רביעי [בהשכמה או רק סמוך להשכמה], שלשה ימים קודם מתן תורה, או נצטוו ביום חמישי — יומיים לפני מתן תורה.
- ב. בששי בחדש סיון ניתנו עשרת הדברות לישראל. רבי יוסי אומר: בשבעה בו. ולדברי הכל היה זה יום השבת (כן באר רבא את מחלוקתם. ולמדו בגזרה שוה זכור את יום השבת לקדשו; זכור את היום הזה — מה להלן בעיצומו של יום אף כאן בעיצומו של יום).
- ג. בני ישראל נסעו מרפידיים ויחנו במדבר סיני בראש חדש סיון. לחכמים, היה זה ביום שני בשבוע, ולרבי יוסי — ביום ראשון. [ונחלקו אמוראים אם מסעם מרפידיים היה באותו היום שחנו (רב אחא בר יעקב), שהרי בשבת לא נסעו מפני שהוזהרו על תחומין (והוצאה. תוס'. וערמב"ן; הדושי הנצי"ב) במרה, או נסעו מרפידיים בשבת, כי לא הוזהרו עדיין על תחומין, וחנו ביום ראשון. (רבא)].
- ביום זה לא אמר להם ולא כלום — משום חולשת הדרך.
- למחרת (ב' בסיון) — הוא יום שני בשבת לרבי יוסי; יום שלישי לחכמים, עלה משה בהשכמה ונאמר לו כה תאמר לבית יעקב... ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. אלה הדברים אשר תדבר אל בני